

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK

Kommersiell eller konstnär
Är det frågan?

Tuva Børgedotter Larsen

PRELIMINÄR VERSION

Examensarbete inom konstnärligt kandidatprogram i musikal

15 högskolepoäng

Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet

Vårterminen 2013

Författare: *Tuva Børgedotter Larsen*

Arbetets titel: *Komersiell eller konstnär, är det frågan?*

Handledare: *Anders Wiklund*

Examinator: *Einar Nielsen*

ABSTRACT

Nyckelord: Komersiellt och konstnärligt, musikalens position

Ett självreflekterande arbete och studie om vad konstnärligt virke och kommersiell verksamhet är, och hur dessa begrep används. Är kommersiell scenkonst mindre konstnärligt, och kan konst vara kommersiellt? Och vart står musikal som genre förhållande till detta? Studenten har försökt ta sig an detta genom egen reflektion och intervju med olika människor som är yrkesaktiva inom teater och musikal. Detta för att skapa en bättre begrepsförståelse och definiera begreppen för sin egen del.

Innhold

Forord	s. 4
Problemstilling	s. 5
Hva er kommersielt og kunstnerisk ?	s. 5-8
Musikalens Posisjon	s. 9-13
Musikkteater eller Musikal?	s. 13-15
Hvordan påvirker dette meg?	s. 15-17
Hvordan kan jeg påvirke framover?	s. 17-18
Konklusjon	s. 18
Sluttord	s. 19-20
Kildehenvisning	s. 21

Forord

Som student ved Högskolan för scen och musikk i Gøteborg -Musikalutbildningen, var en termin ute i praksis en del av vår treårig utdannelse. Dette er en god mulighet til å etablere seg, ble kjent med bransjen og teste nye kunnskaper en har skaffet med under utdannelsen. Selv utførte jeg praksis ved Helsingborg Stadsteater i en nyskrevet familiemusikal etter boken og fortellingen om "Nils Holgersson" av Selma Lagerlöf. Resultatet ble en i scenesatt fargesprakende reise gjennom Sverige med Nils og hans gåsegjeng, i høyt tempo. 32 forestillinger, skrikende barn, lange billettøyer og en total belegning på 98,5 prosent.

Under dette fantastiske eventyr, kom jeg inn på følgende tanke:

Hva regnes som en kunstnerlig forestilling, kontra en ikke-kunstnerlig produksjon?

Er det slik at kommersielle forestillingene ikke stiller like høye krav til de kunstneriske aspektene? Og hva menes med "kommersiell forestilling"?

Kommentarer som *"forestilling var veldig bra, men den var også gjort veldig publikumsvennlig"* og *"dette har vært gøy, men i mitt neste prosjekt skal jeg jobbe mer kunstnerisk, og det ser jeg fram mot. Å gjøre riktig kunst..."* gjorde meg svært forvirret. Jeg fikk inntrykk av at siden forestillingen var "lett fordøyd", publikumsvennlig og lett og like, fikk den ett "kommersielt" stempel over seg med en negativ undertone. Som at de høye publikumstallene gjorde den mindre verdt i kunstnerisk betegnelse.

Dette synes jeg er merkelig. Hva er levende og aktuell kunst, om ikke et nyskrevet verk som blir en riktig publikumsmagnet?

Selv følte jeg at jeg var med på å skape ett aldeles spesielt kunstverk, noe orginelt.

Denne funderingen gjorde meg svært nysgjerrig, og ble min inngang til mitt selvstændiga arbete. Jeg ønsker å finne ut hva som menes med "kommersielt" og "kunstnerisk", og hvordan disse begrep brukes i sammenheng med scenekunst. Da dette er noe abstrakt problemstilling, og denne oppgaven er et såkalt konstnærilgt forskande arbete, kommer oppgaven være utformet som et selvreflekterende arbeid. Jeg forventer meg altså ikke å finne ett entydig svar eller fasit på problemstillingen, snarere å belyse problemet. Målet med oppgaven er at jeg selv skal få en klar oppfattelse, ide og skape meg en definisjon på disse begrep for min egen del og min kommende kunstneriske karriere. Dette fordi jeg tror at det er viktig at jeg som nyutdannet har en klar oppfattelse om hva jeg legger ord og begrep relatert til mitt virke. Att jeg er bevisst på dette og hvordan det i så fall kan påvirke meg i mitt yrkesliv. Hvordan jeg skal ta meg an den eventuelle begrepsforvirringen som muligens finnes der ute.

God lesestund! - Tuva

Problemstilling

Finnes det en kommersiell og en kunstnerisk form for scenekunst generalisert adskilt fra hverandre?

Hva er kommersiell og kunstnerlig scenekunst?

Og under vad faller i så fall min egen kunstform – musikal?

Hva er kommersielt og kunstnerisk?

For at i det hele tatt kunne komme til noen konklusjon må jeg først finne ut av hva begrepene faktisk betyr, og svart på hvitt står for.

På språkrådets og Universitet i Oslos ordbok nettutgave står følgende definisjon:

"Kommersiell – adjektiv, som gjelder, er styrt av forettningsmessige interesser"

I nettutgaven av Svenska Akademiens Ordbok er ordet kommersiell definert på følgende måte: *"affär för erhållande av vinst"*

Her virker det som om det finns en tydelig definisjon av begrepet.

Om man derimot prøver å slå opp ordet "kunstnerisk eller konstnærligt" finner man ikke like lett ett svar eller definisjon. Det nærmeste jeg kunne slå opp i ordboken var ordet kunst:

"oppøvd evne, dyktighet - 4 fantasifull, nyskapende virksomhet som er estetisk uttrykk for indre eller ytre opplevelser"

Noe mer abstrakt forklart, men likevel finnes det en ganske tydelig definisjon på hva "kunst" er, i alle fall hva man legger i selve ordet. Så kan det vel også være individuelt hva man opplever som kunst eller ikke.

Mitt inntrykk var at disse begrepene "kommersiell" og "kunst/ kunstnerisk" i visse sammenhenger brukes med annen underliggende betydelse enn selve definisjonen av begrepene. Noe som selvfølgelig vil kunne føre til både usikkerhet, missforståelse og etter hvert uvitenhet om hva begrepet egentlig innebærer.

Min oppfattelse er også at det til og med kanskje finnes en tendens til å bruke ordene som motsetninger til hverandre. Selv om det ikke finns grunnlag for dette. Kommersiell og kunstnerisk har egentlig ingen link til hverandre i det hele tatt.

I følge Svenska Akademiens Ordbok er det motsatte av kommersiell virksomhet ideell virksomhet. *"verksamhet på etiska grunnlag"*

Likevel opplever jeg at ordene i teaterbransjen brukes som motsetninger til hverandre.

Og at kommersielt teater, sett fra en kunstnerisk synsvinkel, har fått en noe negativ undertone. Eksempelvis holdninger som at de kommersielle teatrene ikke har hovedfokus på de kunstneriske aspektene, og derfor heller ikke når ett like høyt kunstnerisk nivå.

At kommersielle forestillinger ofte gjøres billige sett fra en kunstners øyne, siden målet eller interessen ligger først og fremst i de økonomiske verdiene.

Kanskje finnes det en viss sannhet i dette, men det er også ett tydelig tegn på feil bruk av begrepene. Da kommersiell virksomhet ikke på noen måte kan direkt- linkes med

kunstnerisk verdi eller nivå. Rent krast er det kun en betegnelse på hvordan virksomheten er styrt.

For å se om det er flere enn meg selv som opplever denne typen bruk av begrepene, kontaktet jeg teater og operahus i Norge og Sverige. Jeg sendte ut samme spørsmål til teatersjefer, dramaturger, produsenter, regissører, studierektorer for Musikalutbildningen ved Högskolan for scen och musik i Göteborg og studenter ved Högskolan för scen och musik i Göteborg.

Mange svarte, mange svarte ikke, noen samtale jeg med rundt temaet.

Det var svært interessant å se hva de ulike menneskene og institusjonene svarte. De fleste var enige om hvordan begrepene burde brukes, og hva deres definerte mening var. Men jeg synes at det kom fram hvorfor jeg som student kan oppleve en viss usikkerhet rundt hvordan begrepene burde brukes.

Dramaturg Anna Kólen vid Malmö stadssteater uttrykte seg slik angående hva som er kommersielt og kunstnerisk scenekunst:

"Jag tycker egentligen inte att det finns någon motsättning mellan de två. Fast jag tycker inte att skattemedelsfinansierad scenkonst ska ha som främsta syfte att vara kommersiell. För mig är det som gör scenkonst till enbart kommersiell om upphovspersonerna bakom föreställningen har som syfte att bara tjäna pengar, att de inte har som syfte att berätta något, få publiken att känna något eller tänka något eller skapa något med konstnärligt värde.(...)"

Jag tror att det är viktigt att skilja på syftet med konsten: om syftet är att tjäna pengar eller om syftet är något annat, som att utveckla konstarten, berätta om samhället, skapa delaktighet för medborgarna, undervisa om litteraturhistoria osv. Om en föreställning har som främsta syfte att dra in pengar måste man ofta prioritera bort andra syften, och där i ligger det en motsättning. Däremot tycker jag inte att det finns någon motsättning mellan att en föreställning är konstnärlig och att den har ett publikperspektiv. För mig är publikperspektivet är en del av det konstnärliga valet. (...)"

Men vissa genrer har ju mera kommersiell potential än andra, generellt (men inte alltid) säljer en musikal eller en komedi bättre än en tragedi. En känd titel säljer bättre än en okänd, osv. Men inte alltid. För mig måste en föreställning alltid ha ett innehåll som är konstnärligt för att vara konst. Det konstnärliga innehållet kan däremot se olika ut: det kan vara formmässigt intressant (t ex nya genreblandningar), texten kan vara språkligt utmanande, skådespeleriet kan vara fokus eller de tekniska lösningarna, scenografin, kostymen, eller så kan föreställningens handling (kan ju handla om att från kärlek till ensamkommande flyktingbarn) vara det konstnärligt intressanta. I en traditionell produktion som t ex en stor musikal eller opera kan det vara sångarnas och musikernas prestationer, alltså deras konstnärliga prestationer, som är i fokus. Det är ju också ett innehåll."

Her synes jeg Anna Kólen treffer spikeren på hodet med hva hun legger i begrepene. Det blir tydelig for meg att hun har et klart bilde av hva hun legger i begrepene. Og jeg kan ikke si meg uenig i hvordan hun reflekter over begrepet kommersielt eller kunstnerisk innhold.

"Den scenkonst som uppenbart syftar till att tjäna pengar utan att ta ansvar skulle jag kanske kalla kommersiell. Kommersiellt innehåll är väl just underhållning utan ansvar/

eftertanke och det konstnärliga är det som är riktigt bra (hög kvalitet både vad gäller verket/verken och prestationerna) utan tanke på att det skall vara inkomstbringande.”

– Anna Maria Koziomtzis, enhetschef för musikal vid Högskolan för scen och musik, Göteborg.

Samme sak her. Koziomtzis svar stemmer med selve definisjonen av ordene. Altså at kommersielle interesser først og fremst dreier seg om ett ønske og mål om økonomisk vinst. Og kunstnerlighet som en oppøvd evne eller spesiell dyktighet i form av et estetisk uttrykk for å skape en indre eller ytre opplevelse. Men Anna Maria er også inne på en generalisering av høy/lav kvalitet på kunstens verdi.

Og det er her jeg kjenner at jeg faller av lasset. Jeg opplever det som vanskelig å forstå begrep eller hva personen jeg samtaler med mener med ordbruk som ”bra kunst” og ”høy kvalitet.” Da jeg ser det som svært individuelt og varierende fra person til person. Jeg kan gjette meg til hva den andre tenker, og skaper meg et bilde rundt dette- men jeg kan umulig være umiddelbart sikker på att vi begge er inne på samme spor.

“Kommersiellt är för mig när man skriver publiken på näsan. När man gestaltar stereotypa karaktärer och framför ett verk som det alltid brukar framföras, utan nytänkande eller med tanken att vilja förändra eller påverka. Konstnärlig scenkonst gör det motsatta!

I mina ögon tror jag att något kan vara kommersiellt och ideelt samtidigt. Men vi underskattar musikalpubliken. Är helt säker på att de skulle vilja ha lite mer nyskapande och djuplodande historier på scenen. Samt faktiskt se andra än kända namn i rollerna och bli överraskade över hur hög kvalite utbildade musikalartister håller.”

Nina Norblad, sångpedagog vid Musikalutbildningen, högskolan för scen och musik Göteborg

“Jag upplever inte att jag hört begreppen så ofta, men min association är att kommersiell scenkonst vänder sig till en bredare publik och att det finns ett tydligt syfte att få in mycket pengar på biljettintäkter. Jag upplever att det som benämns som kommersiellt är något ”lättsmält”, men jag tycker verkligen inte att det behöver betyda att det inte är konstnärligt. Jag tänker ibland att ”konstnärligt” när det nämns i scensammanhang skulle kunna vara en fin omskrivning av ”svårt”, och jag upplever att det i de fallen vänder sig till en smalare publik. Jag upplever inte att det behöver finnas en motsättning”

- Sofia Landström, student vid skådespelarutbildningen, Högskolan för scen och musik Göteborg

Mats Andersson, produsent ved Göteborgs Opera, presenterte for meg to nye begrep som kanskje kunne brukes i sammenhengen som et supplement for ”kommersiellt.” Vi hadde en samtale rundt temaet i april. Mats var som flere andre nøye med å påpeke att det er viktig å skape en definisjon og komme tilbake til denne definisjonen når man skal diskutere hva begrep betyr. For han er ”kommersiellt” når eneste underliggende tanke og mål er å tjene penger. Men så for å kunne diskutere hva som er ”kunstnerisk” må man først gå tilbake til begrepet ”kunst” og bilde seg en oppfattelse av hva man opplever som kunst, mente Mats. Men å skulle bestemme hva som er kunst eller ikke, er ingen lett problemstilling. Andersson var også inne på att spørsmål rundt eksisterende eller ikke- eksisterende kunst, kanskje er et mer filosofisk spørsmål? Mats var tydelig med att han ikke mente att kommersielt og kunstnerisk er begrep som kan brukes som motpoler til hverandre Det var her han la fram ordet ”underholdning” som supplement og henviste til Operasjef Lise-Lotte Axellssons bruk av

begrepet "dekorativ" i samme betydelse. Andersson mente at om man utgikk fra begrepet underholdning, skulle man kunne forklare kunstnerisk som noe som suksessivt og stegvis beveger seg videre fra å være ren underholdning eller dekorativt. Og har på denne måte et "bestående värde hos betrakaren."

Her synes jeg absolutt at Andersson er inne på noe konkret og bra som jeg kan forstå. Og ved å bruke underholdning, eller spesielt dekorativt som begrep på denne måten var for meg helt nytt, men likevel logisk. Jeg forstod hva han mente og la i det han sa. Hvilket på mange måter kanskje er det man ønsker å oppnå ved å innføre begrep?

For å gå tilbake til problemstillingen, var Mats Andersson svært tydelig på at han ikke så noen årsak til å bruke begrepene kommersiell og kunstnerlig i forhold til hverandre. Og i alle fall ikke i en sammenheng der hvor kommersielt er lengst ned og kunstnerisk lengst opp på en skala av kunstnerlig verdi/innhold. Da det ene ikke nødvendigvis behøver stå i veien for, eller være en negativ faktor for det andres sluttresultat, eller at det ene uteslutter det andre. Det eneste han kunne tenke seg som "kommersielt innhold" i en forestilling, var i så fall om man hadde kommersielle mål i baktanke når man valgte verk. Ett annet "kommersielt innhold" kan også være casting. At man caster navn med det kommersielle målet om å selge mer. Om man tar valg som i kommersielt interesse som resulterer i ett kompromiss for produksjonens kunstneriske kvalitet og prosess.

Angående dette fikk jeg et svært interessant svar fra dramaturgene Matilde Holdhus og Elisabeth Egseth Hansen ved Trønderlag Teater:

"Begrepet kommersiell scenekunst blir for oss en selvmotsigelse. Skillet mellom ideelt og kommersielt teater går mellom de offentlig finansierte institusjonene/profesjonelle grupper støttet av kulturrådet og de private teatrene. De sistnevnte har et større krav til inntjening, mens institusjonens oppdrag er kunstnerisk fundert. Å være kommersiell handler om å ha profitt som formål. Scenekunst handler om å ha kunst som formål. Dermed kan man si at de to utelukker hverandre fordi de har to forskjellige formål. En kunstinstitusjon som Trøndelag Teater skal ha kunst som formål og har et mye lavere inntjeningskrav enn et privat teater (fordi vi er statsstøttet). En statsstøttet kunstinstitusjon er å gi befolkningen profesjonell kunst av høy kvalitet."

Jeg forstår hva Holdhus og Egseth Hansen og er også enige i mye av de det sier. At man som privat teater kanskje har mer press på seg når det gjelder økonomi for at kunne bedrive virksomheten, men teater som mottar statlig støtte har også i stor grad ett budsjett å forholde seg til og inntjeningskrav. At ett kommersielt teater kontra ett statlig, kan ha ulike forutsetninger og foremål kan jeg være enig i. Men om kommersielle krav utelukker kunstneriske formemål, stiller jeg spørsmål ved. Det var godt å se at forvirringen rundt begrepene kanskje ikke var like stor i bransjen, som jeg først hadde trodd. Noe som derimot var tydelig, var at det finnes ett stort engasjement rundt spørsmålene fra de som svarte.

Musikalens posisjon

I samme mail spurte jeg samtlige om hvordan de opplever musikal som kunstform. Dette er ett interessant spørsmål, særlig også i sammenheng med kommersiell/ kunstnerisk scenekunst. Kan musikalsjangeren i visse sammenhenger, oppfattes som en "useriøs" eller snarere kommersiell kunstform? Att blandingen av musikk, teater og dans gjør det lettfordøyelig for publikum, et ytlig scenespråk uten en dyp og dramatisk dramaturgisk verdi?

Min spekulasjon er att musikalartistens yrke kjemper mot lignende fordommer, og i flere tilfeller oppfattes som ett "gråsoneryrke." Med dette mener jeg att musikal som kunstform beveger seg i gråsoner mellom ulike kunstformer, og blir derfor ingen renartet form. Som musikalartist møter man iblant fordommer som at ens dramatiske prestasjoner ansees som ytlige, billige, overspilte og mindre troverdige sammenlignet med et rent teateruttrykk med skuespillere. Man for også ofte spørsmål om "hva utfører man egentlig da?", som oppfølgende spørsmål til sin yrkestittel. Siden man som musikalartist forventes ha kunnskaper innom både teater, sang og dans – kan jeg oppleve fordommer som tilsier att jeg ikke har fordypet kunnskap innom ett viss felt, et spesialiseringsområde. Noe man selvklaart kan ha, selv om man har gjennomgått en musikalinnriktad utdanning. Men hvor kan disse fordommene komme fra?

Jeg spekulerte selv i om det kan ha med kunstartens historie å gjøre. Att det helt enkelt er en såpass ny kunstform, at den ikke riktig har rukket å hevde seg som kunstform. Eller om det kan oppfattes som lite troverdig i sin sammenheng, siden det på mange måter er unaturlig/urealistisk for mennesker å plutselig briste ut i sang eller dans. Sjangerens historie eller snarer opphav, kan også være selve grunnlaget for disse eventuelle fordommene som finnes ute i bransjen.

Dette virker for meg som en sannsynelig mulighet, særlig etter å ha lest boken "Musicals- an illustrated historical overview" av Rüdiger Bering under arbeidet med denne oppgaven. Boken ble for meg en viktig kilde spesielt rundt de historiske aspektene. Jeg siterer utdrag fra bokens forord:

"The truth is that in the one hundred or so years of its development, the musical has assumed so many different forms in so many different styles that an all-encompassing definition is nearly impossible. It is in fact no easy matter to differentiate between the musical and other genres. For one thing, there is no single style of music- styles range from the operatic characters in Kurt Weill's Street Scene through the operetta idiom of Fredrick Loewe's My Fair Lady to the jazz- inspired sounds of Leonard Bernstein's West Side Story and the rock music in Galt MacDermot's Hair. (...)

In most musicals the songs arise out of the spoken dialogue, but there are also operatic-style scores, such as Andrew Lloyd Webber's Evita, where spoken dialogue is minimal. Though the very designation "musical" is a shortened form of "musical comedy," the subjects and themes of musicals are as varied as their styles. From high tragedy to political satire to barely dressed up fluff.(...)

Historical subjects find the same application as fairy tales; the settings may be naturalistic, stylized, surreal, or satirical.

The musical is indisputably a product of the market-oriented system of private theatre, sustained directly and solely by commercial success.[min markering]
Broadway, the undisputed centre of the musical theatre world, has always been a melange

of the Old World and the New; European operetta has run side by side with jazz or vaudeville. (...)
The musical is the greatest distinctly American contribution to the world of theatre.”
(Bering, Rüdiger, 1997, side 7)

Musikal som sjanger føddes altså med en noe kommersiell grunnleggende ide liggende bak. Kort fortalt stammer musikalen fra et Amerika som svært gjerne også ville hevde seg også i kulturbransjen. Påvirkning fra kontrollerende Europeiske styrker på dette felt, resulterte i en oppblomstring av Amerikansk Kultur.

Det er først i 1927 med "Show Boat" att det vi i dag kjenner som musical eller musical comedy virkelig fikk sin debut. Altså mindre enn 100 år siden. Før dette var det opera, opera comique, operetter, dramatiske teaterverk – Europeisk høykultur som regjerte verdens scener. Verdenskrig og depresjon fjorde att teaterpublikumet lengtet etter noe mer lystfullt og lettere underholdning. Seier på krigsbanen og vekst skulle også feires. Med ønske om å skape noe mer "familievennlig" underholdning enn de ellers så populære burlesqueshow rundt omkring, dukket musikalen opp.

"Show Boat" av Jerome Kern og Oscar Hammerstein II ble en grundsten og selve begynnelsen på musikalens oppblomstring. Forestillingen ble en kjempesuksess så vel blant kritikere, i teaterbransjen som blant publikum.

"The action spanned over four decades, with many scene changes, and treated atypical subjects for musical theatre like racial discrimination and alienation between marriage partners. At the same time, the material offered a self-reflection on show business. Show Boat is the first book musical in which the musical numbers spring directly from the plot: Songs occur when the emotions are so great or the situation so poignant or the voice so intense that words no longer suffice.” (Bering, Rüdiger, 1997, s 51- 52)

Kanskje var det med denne forestillingen at sjangeren tok form, og utviklet seg fra å være ren underholdning til å bli scenekunst?

"Kern (Jerome Kern) had come to believe that the musical numbers should forward the action of the piece and should suit the characters of the dramatic figures. (...)
Their (Jerome Kern og Guy Bolton) light comedies "Oh, Boy!" "Leave It to Jane", and "Oh, Lady! Lady!!" were groundbreaking in their integration of the dramatic action with the songs and dance numbers.” (Bering, Rüdiger, 1997, s 52)

Med dette ble altså sang og dansenummer for første gang sett på som viktige i forestillingens sammenheng. De skulle tilføre noe til historien, og komme fra karakterenes synsvinkel.

Det blomstret, spirte og grodde i USA og på teateret. Gode tider brakte med seg mye stort, nå kom Hollywood in på banen.

"The year of 1927 brought another landmark event that would reverberate, for better or worse, through the American musical theatre world. With the smashing success of "The Jazz Singer", the sound film, took the world of popular entertainment by storm.”(Bering, Rüdiger, 1997, s 57)

Ikke bare pratet skuespillerne på filmlerretet, nå de sang også. Store helter kunde man høre lyden av, og dessuten de bristet ut i sang og dans.

"Sound film technology had been available since the early 1920s but did not catch on until, in an act of desperation, the financially troubled Warner Brothers film studio staked everything on the "The Jazz Singer" and won, The previously sceptical movie industry now say undeniably that the revolutionary technology could no longer be held back, and by 1930 the sound movie had prevailed completely in the United States and Western Europe. Within a few years all major Broadway musicals were made into movies. Because of the lower cost of a movie ticket, Hollywood could now compete with Broadway."
(Bering, Rüdiger, 1997, s 57)

Plutselig fikk teatrene og deres innblandede konkurranse fra filmindustrien. Musikalen hadde aldri før vært så stor, nådd ut til så mange – eller for så vidt vært så kommersiell som nå. Det neste store problemet for teaterbransjen og Broadway kom hakk i hel, børskrakk og total stagnasjon 1929. Med noen dårligere år på nakken, er Broadway og West End tross alt en kjempesuksess historie. Tusenvis av publikummere og turister strømmer til fulle teatersaler hver kveld. Billettene kan være vanskelig å få tak i, og musikalene spiller i årevis.

Med tanke på musikalens opphavshistorie, har sjangeren i grunnen en eller to kommersielle grunnsteiner å støtte seg på. Den slo igjennom på denne måten, og muligens er det noe av dette som henger igjen? Siden jeg, hundre år senere, ibland får inntrykket av at musikal i bransjen sees på som en lett, kommersiell form som drar publikum. Nå er ikke det å dra publikum til teateret noen dårlig egenskap, mener jeg. Og sannsynligvis er det flere som sitter i teaterstyrelser rundt i Skandinavia som mener samme sak.

Man vil jo gjerne ha publikum! Som Mathilde og Elisabeth ved Trønderlag Teater sa: hvorfor skal det lages kunst om det ikke er meningen at noen skal komme å se på?

De siste årene ser man også en tydelig tendens til at institusjonsteater i Sverige og Norge oftere setter opp årlige musikalproduksjoner. Noe jeg som musikalartist opplever som svært positivt. Dels fordi det så klart skaper mer jobb for oss musikalartister, men også for at det gjør det mulig for musikal som form å nå ut til flere. Men hvorfor har teatrene blitt så glade i denne kunstformen?

Det finnes helt sikkert andre årsaker til dette en det rent økonomiske aspekt, men noe sier meg at det er en aktiv brikke i spillet.

I tilknytning til disse funderinger, spurte jeg mine intervjuobjekt om følgende spørsmål:

- Hvordan oppfatter du musikal som kunstform?

- Hvorfor tror du at musikalforestillinger ofte oppfattes som kommersielle, om du er enig i denne påstanden?

- Hvilke faktorer tror du finnes til at teaterhus nå oftere gjør musikal, utover det økonomiske aspektet?

Mats Andersson (produsent ved Göteborgs Opera) svarte att han oppfatter musikal som en kunstform mer enn ett dekorativt underholdene. Men att sjangeren kanskje bærer med seg visse fordommer siden det er en ung kunstform og yrkesgruppe, som også kanskje utvikledes fram fra ett underholdnings- perspektiv med kommersielle mål.

Han påpeker også hvor ung yrkesgruppe det er, musikalartistene dukket opp først samtidig som lyd og myggsystemene dukket opp på scenen. Att det først da var mulig å danse, synge og uttrykke seg med replikker samtidig på såpass store scener. Før den tid var det først og fremst operasangere som fremførte musikaler i Sverige, forteller Andersson. Så finnes det faktisk også musikalproduksjoner som gjøres med kommersielle foremål som grunn i Sverige i dag, fortsetter han. Dette tror han også er med på å påvirke bildet rundt musikalsjangeren. Når det er sagt, tror han ikke at noen som kun er interesserte av å tjene penger skulle satse på musikal eller scenekunst. I alle fall her i Sverige, da det kanskje ikke er bransjen man først å fremst tjener store penger på. Når det gjelder Operaen i Göteborg, har de også en plikt å gjøre musikal. Det er deres oppgave og produsere forestillinger som skal gi Göteborgsregionen musikal, opera og dans. Men han kan heller ikke legge under en stol att den årlige musikalproduksjonen har for huset blitt en stor inntjenende produksjon. Noe de må ta hensyn til når de velger repertoar.

“Når vi spiller musikaler er det fremdeles med målet om kunstnerisk høy kvalitet, samtidig ønsker vi å nå bredt. Det ønsker vi både fordi det er en del av vårt oppdrag å gi scenekunst til hele Trøndelag og fordi vi også trenger at noen av forestillingene har høyere inntjening enn andre. Med andre ord; hadde det ikke vært noen til å se på forestillingene hadde det ikke vært vits i å lage teater.

Musikaler kan ofte fungere i overnevnte formål. Samtidig må det nevnes at hvis ikke Trøndelag Teater lagde musikaler, ville ikke det midt-norske publikummet ha tilgang på musikaler av høy kunstnerisk kvalitet. Våre hovedscenesatsninger, deriblant musicalene, har som målsetting å nå bredere enn for eksempel sidsescenene. Musicalene oppleves muligvis som kommersielle fordi det når et bredere publikum. I stor grad er det snakk om et kunstnerisk uttrykk, - en sjanger blant flere. Fordi den når et større og bredere publikum anses den muligens som av lavere kunstnerisk status. Her er vi inne på diskusjonene om høy- og lavkultur/høy- og lavkunst, og ikke mellom et kommersielt uttrykk og et kunstnerisk uttrykk. Skal man generalisere over bred og smal scenekunst (som kanskje egentlig ikke er så interessant) er det klart at en forestilling som trekker til seg store publikumsmasser, også har muligheten til å introdusere dette publikummet til nye spillestiler eller visuelle uttrykk.” - Matilde Holdhus og Elisabeth Engseth Hansen

“Kring många stora musikaler finns regler om hur musikalen får sättas upp, att det ska göras med exakt samma rollsättning, kostymer och scenografi oavsett var verket spelas. Jag tror att det är en orsak till att musikaler kan uppfattas som kommersiella. Och i de fallen, att man sätter upp en musikal i Sverige som en karbonkopia av hur den satts upp i London, tycker jag att det är kommersiellt och ytligt. Jag tycker att varje föreställning måste få skapas i sin egen kontext, utifrån de unika förutsättningar som finns i den stad och på den teater där den uppförs. Men jag tycker inte alls att musikalgenren i sig är kommersiell och ytlig. Det finns ingenting i blandningen av teater, musik och sång som i sig enbart är kommersiellt.

Musiken är ju i sig ett intressant konstnärligt uttryck. Det uppstår något annat när man använder musik och sång på scenen. I "Ingvar" och "Fascisten" gjorde musiken det möjligt att göra politisk satir utan att det blev plakatpolitiskt. Musikalens form skapar nya sceniska möjligheter. Det är ju också väldigt roligt att se skickliga sångare och musiker på scenen. Musik och sång är konstformer med potential att nå nya publikgrupper, till exempel publik som talar andra språk än svenska. Musik är ett språk som alla förstår."

- Anna Kólen

Det var interessant å se hvilke svar man fra de ulike institusjonene. Jeg ser også fram imot å følge musikalens utvikling, spesielt på teaterhus rundt om i Skandinavia. Det skal bli spennende å se hvilken framtid musikalene får på statlige teater. I og med att det nå ved flere teaterhus er vanlig å sette opp minst en musikal i året, og det har dessuten både i Helsingborg, Malmö og Trondheim, det seneste året blitt produsert egne og nyskrevne musikal. Musikal med norsk eller svensk som originalspråk- som dessuten har blitt publikumssuksesser. Noe jeg synes er svært interessant og spennende. Jeg ser fram imot å følge denne utviklingen for å se om det muligens er en trend, eller en sti mot en ny retning for musikalsjangeren i Skandinavia. Er på teaterhusene Skandinavisk musikal skal få sin blomstring?

Musikkteater eller Musikal?

Under arbeidet med oppgaven støtte jeg på et annet begrep som også virker være forvirrende til tider. Nemlig hva vi innom musikalsjangeren kategoriserer som musikal eller musikkteater. Begreper jeg opplever brukes svært individuelt.

Selv oppfatter jeg en viss tendens til att man på teaterhus eller som skuespiller oftere bruker begrepet musikkteater, og på operahus eller privat eide teater velger å bruke begrepet musikal. Hvorfor og hva som ligger bak dette kan man bare undre over. Selv vet jeg heller ikke sikkert hva som er forskjellen på musikkteater og musikal. Jeg opplever grensen mellom disse to begrep som uklare og diffuse.

Hvorfor velger man i visse miljø det ene begrepet før det andre? Ligger det noen skjulte vurderinger bak dette, noen fordømmende undertone?

Att verkets dramaturgiske innhold er for sterkt, scenene for spillbare, karakterene såpass dype – att det ikke kan kalles musikal, men musikkTeater?

Har man allerede der lagt en vurdering og satt sjangeren i bås. Det ene som konsept og det andre som kunst, eller er det helt enkelt bare missforståelser om hva begrep og ord betyr?

Jeg er fullstendig klar over at dette ikke er tilfellet, og at jeg nå drar påstander til det ytterste. Men om man titter på det hele med et svært kritisk øye, kan det likevel finnes noe i dette? For hva er egentlig musikkteater og musikal?

Googler man "musikkteater" får man opp følgende:

"Musikteater är teater som helt eller delvis berättas, framställs, understöds eller kommenteras genom musik. Det har existerat en mängd olika former ända sedan teaterns uppkomst. Motsatsen kan sägas vara talteater." (Wikipedia)

Altså er musikkteater et begrep som kan spores tilbake til antikken, der store tekstdeler ble fremført gjennom sang i gresk kultur. Dette før barokkens opera, 1700-tallets opera comique og operettens tid. Opera comique, som var en blanding av tale og sang, kan ha vært en form for musikkteater.

Musikal derimot:

"Musikal är en form av modern musikteater. En musikal är en blandning av musik, teater och dans. Ordet är en förkortning och försvenskning av termen 'musical comedy' (som i den engelskspråkiga världen numer ersatts av 'musical theatre', eller bara 'musical')"
(Wikipedia)

En sjanger som først dukket opp under første halvdel av 1900-talet. Altså har ikke begrepene musikal og musikkteater noe med mengden av talt tekst, i forhold til sang eller dans, å gjøre. Men mer begreper som innefatter tidsepoker og historie. Om ikke annet er i så fall musikkteater nærere opera enn ren teater og talt text. Jeg refererer til boken "Musicals, an illustrated historical overview" igjen:

"The truth is that in the one hundred or so years of its development, the musical has assumed so many different forms in so many different styles that an all-encompassing definition is nearly impossible. It is in fact no easy matter to differentiate between the musical and other genres." (Bering, Rüdiger, 1997, s 7)

På wikipedia side står også dette:

"Kombinationer av scenkonst i olika former har inträffat åtskilliga gånger i historien. Framföranden som blandat teater med musik, dans; eller spektakel som akrobatik, eldslukeri, pantomim och så vidare kan spåras ända till Dionysosfesterna i Grekland eller renässansens commedia dell'arte[2], och har alltid varit en av teaterns förutsättningar. De former av renodlad talteater (och "renodlad opera", egentligen den dramatiska operan) som utvecklades 17- och 1800-talet har alltid existerat parallellt med en uttrycksmässigt mer blandad typ av scenkonst." (Wikipedia)

Nå skal man egentlig ikke henviser til wikipedia som noen sikker kilde, men disse ulike kildene til sammen synes jeg viser at det er komplisert å fastslå hva som er musikal eller ikke. Spesielt siden sjangeren består av ulike sceniske uttrykksmåter, beveger seg i gråsoner mellom ulike kunstformer og dessuten kan være svært variabel i sin form.

Min handleder Anders Wiklund mente at musikkteater er et samlingsbegrep for ulike sceniske uttrykk som inneholder musikk/sang og teater. Som eksempel kan jeg komme til å tenke på opera, musikal og teaterkonsert. Han mente også at man kanskje kunde forstå begrepet bedre ved også å vende på det hele. Hva er musikkteater kontra teatermusikk? Da mente Wiklund at ordets betydning ble tydeligere. Jeg forstod hans utsagn slik: at i musikkteater har musikken som funksjon å bære handlingen videre, mens musikkens funksjon i teatermusikk er å underbygge det som allerede finnes på scenen eller for eksempel fylle tomrom mellom bytter i form av stemningsmusikk og lignende.

Dette virker for meg som en logisk forklaring. Men det vil også si at alle musikal er form for musikkteater. Så da undrer jeg hvorfor det er så viktig i noen sammenhenger å kalle visse verk for musikkteater og ikke musikal?

Jeg spurte mine intervjuobjekt:

- Vad menar du är skillnaden på musikal och musikteater? Är beteckningarna för dig diffusa?

“Ja de är diffusa för mig. Jag tycker att man ofta använder musikal när det är ett traditionellt verk med en välbekant titel, och musikteater när det är nyskrivet. Eller att det är musikal när det är sångare på scenen, men musikteater när det är utbildade skådespelare som också sjunger. Sedan är det väl också skillnad på hur mycket talad text det är i en musikal och i en musikteaterföreställning. I en musikal är det mera musik och mindre talad text. I en musikteaterföreställning är det mera talad text och mindre musik.”
- Anna Kölen

“Ja, de är diffusa. Men musikteater tänker jag är mer inflätade sånger, än nummer.”
- Sofia Landström

“För mig är det ingen skillnad. Men i Europa är det det. Jag hörde att ett universitet i Holland har olika utbildningar på de områdena. Jag förstod det som att de som gick på musikteaterprogrammet liknade vår utbildning med mer fokus på sång och teater och de som utbildades på musikalprogrammet var mer som BA med mer fokus på dansen.”
- Nina Norblad

“Ja de är lite diffusa. Musikteater kan vara bredare dvs i stort sett en pjäs med lite musik i/till. Musikal ställer i min värld krav på mer genomarbetat musikdramatiskt tänk dvs musiken är en viktig del av berättandet...” - Anna Maria Koziomtzi

Altså er det flere enn jeg som opplever at disse ord brukes forskjellig.
Jeg siterer Oscar Hammerstein II:

“It can be anything it wants to be. There is only one thing a musical absolutely must have – music.” – sitat Oscar Hammerstein II, Bering, Rüdiger, 1997 side 7

Så kanskje er det ikke så rart, om det i bransjen oppstår forvirring og uenigheter når det gjelder termer og begrep. Det som i alle fall virker som sikkert ifølge disse kilder, er at musikkteater definitivt ikke er en sjanger som er nærmere til talt teater enn hva musikal er. Om man relaterer til og tenker tilbake til når og hvordan begrepene fikk sitt opphav.

Hvordan påvirker dette meg?

For å gå tilbake til min problemstilling, og målet med oppgaven. Så var det viktig for meg å skape meg en oppfattelse og egen definisjon rundt spørsmålene jeg stilte, samt reflektere over hvordan dette påvirker meg i mitt yrkesliv og hvordan jeg kan tilnærme meg dette fremover som nyutdannet i bransjen.

Som både scenekunstner og person opplever jeg at jeg påvirkes av tendenser og mulige fordommer jeg har vært inne på i teksten.

Dels att det skaper et usikkerhetsmoment for meg personlig, som et vagt mindreverdighetskompleks i visse sammenhenger. Om jeg kjenner att jeg ikke utøver riktig kunst. Dette tror jeg kommer av att musikalene har et noe kommersielt stempel over seg. Spesielt i sammenheng med yrkesgrupper som utøver "ren" scenekunst. Altså ren teater, dans eller opera. Der kan jag som musikalartist oppleve det som mindreverdig å ha kunnskap om flere felt, men ikke spesialisert innenfor noe spesielt området. Jeg havner stadig i diskusjon med skuespillere om att vi musikalartister utøver, og att musikalene i seg legger opp til "overspill" og "ytlig" skuespilleri. Dette er et stort tabu i visse skuespillerkretser, man skal ikke spille Teater.

I visse fall kan jeg være enig i dette, derfor det er surrealistisk. Formen har en surrealistisk ramme ved å bevege seg mellom prat, sang og dans. Dette er ikke noe mennesket i "det vanlige liv" gjør, men er en overrenskommelse man har med publikum. Og noe vi tillater oss på teateret.

Det er ofte store dramatiske hendelser som følger karakterene i musikal, på lik linje som klassiske dramatiske verk. Jeg føler meg ikke tvunget til å bruke overspilt og overtydelig teater i sammenheng med sangnummer i musikal, selv om man befinner seg på en stor scene med publikum som sitter langt fra scenen. Jeg overraskes heller over hvor lite som skal til for att det skal nå ut. Den minste forandring opplever jeg kommer fram.

Samtidig som jeg kan forstå til eksempel skuespillere som mener dette. Da det finnes en stor fare for musikalartister, å gå med i musikken under spill. Altså å overføre følelsene som ligger i musikken, i sitt skuespill. Musikk er for mange emosjonelt engasjerende. Og det er her man som musikalartist kan gå i fella ved å falle tilbake i følelsesladet musikk - og dermed havne i det vi kaller å spille en tilstand. Altså att man spiller den emosjonelle følelsen mer enn å drive handlingen fremover og spille situasjonen, karakterens aksjon og ønske ut fra situasjonen den settes i. For meg er det stor forskjell fra å drive en sang ut fra en karakters fortelling, drive ut fra handlingen - til det å stå på en scene og syng en fin sang, som en artist.

Men det er vanskelig, da musikken er skrevet for å engasjere og berøre emosjonelt. Dokk skal den helst påvirke og berøre de som ser på, altså publikum, ikke oss som står på scenen.

Som publikum kan man kanskje i disse sammenhenger oppleve å få handlingen "skrivet på nesa." Att aktøren spiller det hele opplagt, overtydelig og kanskje også uinteressant for titteren. Ingen liker å kjenne seg undervurdert.

Det skal også sies at jeg iblant får det totalt motsatte inntrykket. Da opplever jeg det som beundringverdig fra andre kolleger att man som musikalartist faktisk kan synge, danse og spille skuespill. Så det kan virkelig være både og.

I tillegg til at dette påvirker meg rent privat på et emosjonelt plan, opplever jeg også en konflikt eller identitetskrise om hvilken tittel jeg skal ta. Dette tror jeg grunder seg i dette gråsonen- tenket jeg var inne på tidligere. Jeg er utdannet musikalartist, men det er ikke alltid det forklarer hva man kan utøve. Jeg møter ofte musikalartist som heller velger å kalle seg skuespiller og sanger enn musikalartist. Dette tror jeg kan være svært skadelig for vår yrkesgruppe. Da vi ved å gjøre dette samtidig også nedforklarer oss selv. Men jeg forstår att man gjerne gjør det, da det er lite jobb på markedet og vanskelig å skaffe jobb. Høy konkurranse og mye jobbmessig usikkerhet venter. Selv har jeg konkludert med att jeg velger å kalle meg musikalartist til jeg eventuelt har skaffet meg jobberfaring eller lignende som noe annet. Da det er musikalartist jeg er utdannet og har erfaring som. Men her kan det oppstå en konflikt ettersom man iblant kanskje tar jobbofferdrag som musikalartist, artist, skuespiller eller danser.

Hvordan kan jeg påvirke framover?

Til tross for at man kjenner seg påvirket og emosjonelt berørt av holdninger eller eventuelle fordommer, tror jeg det er viktig å heller bruke energi på hvordan man kan påvirke dette framover. Hva man kan gjøre for å utvikle kunstformen og sin egen bransje framover mot ytterligere forståelse og kunnskap.

Hva kan man bidra med. Dette var også et viktig moment for meg når jeg begynte å arbeide med oppgaven.

Jeg ser på det som spesielt viktig nå som nyutdannet hvordan man framstår utad, engasjerer seg i diverse forum og diskusjoner – og også i hvilken retning man legger sitt engasjement.

Til eksempel kan man ved engasjement vise sitt interesse og lyst å påvirke repertoar og hva som skal settes opp. Jeg tror man ofte tenker seg att klassiske forestillinger er såkalte sikre kort. Kjente verk, som publikum vet av – de selger ofte godt. Kanskje er dette for att publikum har en slags garanti før de kjøper billettene, de vet nesten hva de får?

Her er "Nils Holgersson" er godt moteksempel. Det var tross alt et godt kjent verk, men i et helt nytt format. Og publikum elsket det. De kjente igjen historien, mange kanskje hadde en relasjon til fortellingen, men fikk den nå fortalt på en ny måte. Ett annet eksempel er Malmö Stadsteaters store suksessforestilling fra 2011 "Ingvar."

Det er klart att urpremierer må vente seg en seig uke før den eventuelle jungeltelegrafene har gjort sin innvirkning. Det er klart det er en usikker satsning for teateret eller operahusene å gjøre urpremierer. Hvilken utvikling er vi interesserte i på teateret, er et viktig spørsmål å stille seg her.

Selv tror jeg at det er veldig viktig å satse på ukjente verk iblant, og gjerne urpremierer. Dette for å utvikle kunsten videre, men også for å gi publikum noe nytt å bite i. Jeg spurte også mine intervjuobjekt om de trodde att publikum var klare for urpremierer og om de anså disse som viktige for scenekunsten. Her fikk jeg et enstemmig ”Ja, det er svært viktig” fra samtlige. Men det er klart att man ikke har råd med for store økonomiske usikre satsninger.

Her opplever jeg det som viktig for meg som musikalartist og vise mitt engasjement og støtte – att jeg stiller meg positivt til de som våger sette opp nyskrevne eller ukjente verk. Att man viser ett synlig engasjement og et ønske om ett levende skapende miljø på arbeidsplassen og i bransjen. Å engasjere seg ved å komme med ideer, ønsker og krav til for eksempel kommende arbeidsgivere. Att man viser et interesse om å sammen nærme seg ett mål. Hvor vil vi? Hva er det ideelle kulturlivet eller kulturtilbudet?

Til høsten, da jeg skal være ansatt på et teater, har jeg kommet med ulike forslag jeg tror kan være engasjerende for teaterets ansatte. Som til eksempel lesesirkler, der man som ansatte møtes kanskje en gang i måneden og leser noe man har skrevet eller forteller om nye ideer man har. Jeg har også vært inne på att man på teaterets lille scene skulle kunne drive et workshop arbeid. Der man jobber med kollegers ideer og gjør en åpen lesning av utvalgt materiale for publikum.

Göteborgs Opera hadde et lignende arrangement i fjor, da de stilte med lokale for en gjeng som gjorde en lesning av en ny musikal, ”Toxic Avenger.” De medvirkende gjorde dette på fritiden, men jeg tror att det er slike engasjement som til slutt gir nytt liv til bransjen og bringer oss videre.

Man kommer alltid komme til et punkt hvor man ikke har økonomi eller resurser, tror jeg det er viktig å jobbe i denne retningen. Man får ta et steg av gangen.

Konklusjon

Når jeg ser tilbake på det skriftelige arbeide og kildene jeg har brukt, synes jeg hypotesen om tilstedeværende begrepsforvirringer viser seg være realitet. Dokk viste flesteparten av mine intervjuobjekt seg vite hva begrepene kommersiell og kunstnerisk egentlig innebærer. Musikkteater kontra musikal, viste det seg være større forvirring rundt.

Det viste seg også å være relevant og givende for meg som student ved Högskolan för scen och musik – Musikalutbildningen, å reflektere og diskutere rundt problemstillingen.

Sluttord

For å nå snøre igjen sekken er jeg nå kommet til selve sluttordet til mitt skriftlige arbeid. Som jeg nevnte i forordet forventet jeg meg ikke å finne ett enkelt svar på mine problemstillinger. Da målet med oppgaven heller var å stille spørsmål, gjerne fra en kritisk synsvinkel, og helst komme til en egen definisjon og forståelse av begrepene jeg tok opp i teksten.

Jeg synes att jeg gjennom mitt arbeid kan konkludere med att man umulig kan utesslutte att ett kommersielt drevet teater er like med mindre kunstneriske resultater. Dokk er det klart att kommersielt drevne teater eller institusjoner med utelukkende kommersielle mål for sine produksjoner, kan gi konsekvenser for det kunstneriske og kreative arbeidet fram mot premiere. Men kommersiell og kunstnerisk kan ikke brukes som motsetninger til hverandre, spesielt ikke i forhold til hverandre som høyt og lavt på en skala for kunstnerisk innhold. Dessuten jobber alle teater og operahus etter visse kommersielle forutsetninger, da det selvfølgelig er nødvendig med publikum og en viss økonomisk inntekt for å i det hele tatt drive en teatervirksomhet.

For meg er "kommersiell" noe som bare forklarer att prosjektet har som mål å være en kilde til økonomisk vinst, her ligger tyngden og fokuset. Mens "kunstnerisk" er prosjekt som har som hovedmål å gi publikum en opplevelse og inntrykk. Det er dokk, og kommer alltid å være, vanskelig å bedømme hva som er kunst. Jeg tror at man alltid kommer til å ha et visst individuelt syn og inngang til dette. Jeg synes også det er relevant å ta til seg begrepene de bruker på Göteborgs Opera, "dekorativ" og "underhållning." Underholdning for meg er å gi publikum en fin stund, kanskje ikke mer eller mindre enn ventet. Dekorativt synes jeg virker omhandle att det skal være fint å se på, en pryd for øye. Altså estetisk vakkert. Jeg må innrømme att jeg synes det er svært komplisert å bedømme for eksempel hva som er kunst og hva som er underholdning, og hvor grensen mellom disse to begrep går. Men kanskje også dette individuelt? Basert på erfaringer og innstillinger man som publikum tar med seg inn i salen?

Når det gjelder begrepene musikal og musikkteater, har jeg kommet fram til at musikal er musikkteater. Musikkteater er for meg en fellesbetegnelse for kunstformer som involverer musikk og teater, altså ingen egen sjanger. Musikal er for meg et sjangerbestemt begrep, men også et begrep som kan si noe om verkets opphavstid. Da musikal er en moderne form for musikkteater. Så synes jeg det faktisk er opp til skribenten, forfatteren eller komponisten å bestemme hva han eller hun vil betegne sitt verk som. Jeg mener att det har kommet fram under mitt skriftlige arbeid, att det vanker mye usikkerhet rundt bruksområdene til disse to begrep.

Jeg synes absolutt att min oppgave har påvist att det finnes begrepsforvirringer rundt spørsmålene jeg stilte. Og nettopp derfor er det viktig å stille seg disse spørsmål. Jeg har reflektert over hva som egentlig kjennetegner et begrep, og hvilken funksjon et sådant skal ha. Jeg kom fram til att et begrep og dets funksjon må være å kunne bruke et fast bestemt ord for å gjøre seg forstått. Et ord som skaper en felles forståelse og

assosiasjoner, sett bort fra personers individuelle erfaringer. Dette er en komplisert og vanskelig funksjon, men viktig siden ord og språk har blitt menneskets måte å kommunisere mellom hverandre på. Det er da særdeles viktig at vi er enige om og ved jevne mellomrom diskuterer hva vi legger i ordene.

Jeg mener også at det er svært viktig at man under sin utdanning reflekterer og diskuterer rundt lignende problemstillinger. At man danner seg en egen oppfatning og definisjon, og dessuten er bevisst på hvordan man bruker begrep og uttrykker seg når man kommer ut i arbeidslivet. Målet med oppgaven var at jeg selv skulle få en bedre begrepsforståelse, noe jeg mener jeg har lyktes med.

Jeg opplever at musikalartister ikke riktig vet hva de ønsker å markedsføre seg som. Om tittelen skal være "musikalartist", "syngende skuespiller" eller "skuespiller og artist." Dette tror jeg kan henge sammen med musikalartistens unge historie som yrkesgruppe. Vi vet ikke riktig hvordan vi best skal forklare musikalartistens virke, hvilken kategori den tilhører eller hvilket bås den får stå i. Kanskje er dette noe bra, da det muligens kan være skadelig i en kreativ prosess å sette kunstnere i ulike bås etter hva de utøver. Kanskje er det fint at musikalartisten får virke rundt mellom danseren, sangeren og skuespillerens bås? Eller er det både ens styrke og svakhet? At man kan mye, men ikke er spesialisert på noe. Det er her jeg tror vi musikalartister får en konflikt med oss selv. Vi har ulike spesialområder, etter hvor vi kommer fra og ulike erfaringer vi har med oss. Kanskje føler man da at "musikalartist" ikke forklarer sin kunstneriske individualitet godt. Det blir for ubestemt og diffust – gråsoneryrket, så man ønsker å komplettere med undertittler. Selv har jeg bestemt meg for å kalle meg som musikalartist, ettersom det er min utdanning, fram til jeg har samlet på meg jobberfaring i andre retninger. Og senere referere til jobberfaring etter hvilke jobb jeg søker. Søker jeg jobb som skuespiller, så henviser jeg til tidligere erfaringer som skuespiller.

Å forsøke finne en tittel som på en bra måte forklarer mitt kunstnerskap, er en jakt jeg gledelig kan legge på hylla.

Ett felles begrep for meg som individuell kunster finnes ikke, derfor man som individ er en og unik.

Håper du har hatt en hyggelig og givende leserstund.

Kildehenvisning

Webbsider

Wikipedia, sökord "musikteater", tisdag 2.april 21.45

Wikipedia, sökord "musikal", tisdag 2. April 21.40

www.nob-ordbok.uio.no, søkeord "kommersiell", lørdag 6. April 16.00

www.g3.spraakdata.gu.se, søkeord "Kommersiell", lørdag 6.april 16.00

www.nob-ordbok.uio.no, søkeord "kunst", lørdag 6. April 16.05

Litteratur

Bering, Rüdiger (1997). *Musicals, an illustrated historical overview*.
DuMont Buchverlag GmbH und Co. Kommanditgesellschaft, Köln, Germany.

Davet, Natalie (2011) . *Makt och maktlöshet, aspekter och tendenser inom den moderna svenska barnteatern*.
Göteborgstryckeriet, Göteborg